

2. REISENDE I NORGE GJENNOM TIDENE

Ola Sletvold og Arvid Viken

Innledning

I Norge som ellers i verden er reiselivet et gammelt fenomen. Landet vårt har vært gjenstand for utforskning og kartlegging, vikingene var kjent som et reisende folk, vi har vært avhengige av hjemlige og fremmede handelsreisende, våre forfedre valfartet og deltok i korstogene, militære og sivile øvrighetspersoner og kirkeautoriteter har reist rundt og sikret makten og styrket troen. Våre områder har vært gjenstand for fremmedes ekspedisjoner og kartlegging og deres økonomiske virketrang. Og i moderne tid ble Norge tidlig et mål både for folk som søkte utfordringer i naturen som fjellturister, og for dem som først og fremst ville beskue naturen, altså bedrive en eller annet form for sightseeing. I dette kapitlet drar vi opp noen hovedlinjer i utviklinga av reiselivet i Norge. De første delene av kapitlet trekker en linje fra den første tida vi kjenner til, nordmenns førhistoriske og tidlige tiders reiser, deriblant om reisene til Ottar, vikingene, pilegrimer og hanseater. De siste delene gjelder den moderne reiselivsutviklinga i Norge fram mot dagens turisme. Kapitlet starter med å dvele ved begrensningene som ligger i denne typen tekster, kildene er temmelig spredte og ikke alltid like gode eller av samme slag. Vi beskriver sider ved reisens utvikling som på noe vis omhandler Norge og nordmenn, fra Ottar på 800-tallet til romantikken nesten tusen år seinere. Deretter ser vi på de tydeligste og mest vedvarende trekkene ved reiselivet i Norge i moderne tid.